

Tammelassa yli 200 ha:n metsätuho

Latvapalo loikkasi palokuntien ja valtatie yli

“Metsäpalo puuskutti latvoissa vastaan kuin höyryjuna. Vauhtikin oli samanlainen“, ensi-iskun sammuttajat kuvailivat kokemuksiaan Tammelassa 9. kesäkuuta. Vyöryvä palorintama pakotti sammuttajat juosten perääntymään valtatie 2:lle, jossa palo ylitti ja ohitti sammutusiskuun ryhmittyneet palomiehet ja ajoneuvot.

Yli 200 ha:n alueelle leivittäytynyt metsäpalo toi Hämeen Tammelaan 54 paloajoneuvoa ja 206 miestä neljältä yhteistointialueelta. Varusmiehiä oli 89 ja sammutushelikoptereita kaksi.

Kanta-Hämeen hätäkeskus Hämeenlinnassa sai Ruostejärven kesäsiirtolasta ilmoituksen epämääräisestä savuhavainnosta klo 13.03. Ahk arvioi savulähteen olevan Forssan kunnassa. Tammelan palolaitos nappasi eetteristä forssalaisten saaman hälytyksen. Tammelalaiset arvioivat kohteen olevan oman kuntansa alueella. Lennosta poimittu ilmoitusjohti siihen, että Tammelan yksiköt T11 ja T14 yhteisvahvuudella seitsemän miestä (johtajana kunnan palopäällikkö Eino Hirsimäki) lähtivät etsimään savun aiheuttajaa.

Palo leikki kuurupiiloa

Päivä oli yksi alkukesän kuumimmista. Helleraja ylitettiin komeasti myös Hämeessä.

Hätäilmoituksen perusteella

etsintä kohdistui Ruostejärven tuntumaan (ks. karttapiirros). Tammela ajoi Eerikkilän Urheilupuistolle. Siltä suunnalta ei mitään löytynyt. Myöskään Forssan yksikkö ei löytänyt savulähdettä.

Palo leikki kuurupiiloa. Itse asiassa molempien palokuntien yksiköt ajoivat valtatiellä vain muutaman sadan metrin päästä syttymiskohdan ohi. Maasto piti kuitenkin savut piilossa. Palo levisi omia aikojaan maastopalona useita kymmeniä minuutteja. Savu pysyi alhaalla.

Tammelan yksiköt lähtivät Eerikkilästä takaisin klo 13.26. Forssan P3, palomestari Timo Stork ilmoitti näkevänsä savuja klo 13.33.

Heti sen jälkeen Tammelan yksiköt kääntyivät valtatie kahdelta Niinimäentielle (kartta) Forssa edellä.

Maapalosta latvaroihuksi

Palopäällikkö Hirsimäki määräsi Tammelan loputkin yksiköt hälytettäväksi 13.37. Kaksi minuuttia myöhemmin hän määräsi hälytyksen laajennettavaksi aluelähdöksi. Se merkitsi kaikkiaan 9 yksikön ja 54 miehen tavoitevahvuutta. Hirsimäki määräsi hälytettäväksi myös sammutuskopterit Helsingistä ja Turusta.

Nyt palo jo näkyi. Se lähestyi kärkenä tien kumpaakin puolta. Palo pysyi kuitenkin maassa. Tammelan ja Forssan yksiköt tekivät perusselvityksen ja ryhtyivät katkaisemaan paloa.

Kello 13.41 Hirsimäki määräsi ilmoitukset lääninhallitukselle ja tiedotusvälineille sekä erityisesti poliisille runsaasta mies-
tarpeesta, koska palo oli aivan

KUVAT:
EINO HIRSIMÄKI
EINO RAUHANIEMI
JUHANI KATAJAMÄKI

▲ Nämä harvinaiset kuvat antavat oivan käsityksen palon nopeudesta. Latvapaloksi roihahtanut palokärki ryntää vauhdilla eteenpäin ja tuuli sinkoilee sytykkeittä kymmenien ja satojen metrin päähän. Sammuuttajat perääntyvät ja paloajoneuvot peruuttavat liekkirintaman alta. Ylempi kuva kertoo selkeästi, kuinka keväisen rutikuiva metsä syttyi peruuttavan auton sivuilla. Kiire palon alta oli todellinen - ei ihme ettei kaikkea kalustoa ehditty koota mukaan.

valtatien varrella.

Kärkeä rajoittaneet palomiehet huomasivat äkkiä, kuinka mäntymetsä sivuilla ja edessä roihahti latvapaloksi.

“Olin jo vähän aikaa ihmetellyt, mistä johtuivat oudot pamahdukset ja räjähdystenomaiset äänet. Nyt tiedän, että syynä oli tien varrella näkymättömissä olleen hallin ja sen sisällä ja ulkopuolella olleiden

tynnyrien räjähdykset“, Eino Hirsimäki kertoi palon jälkeen. Halli ja tuulen alla oleva loiva mäki ruokkivat palon latvoihin.

Juosten ja peruuttan

Kuten avausaukeaman kuvat kertovat, miehille ja ajoneuvoille tuli kiire. Tuuli lennätteli kipinöitä, jotka sytyttivät rutikui-

vaa aluskasvillisuutta edessä ja sivuilla. Letkuja ei ollut aikaa koota. Ne piti jättää niille sijoilleen. Edelleen kuvat kertovat, kuinka uusia palopesäkkeitä syttyi peruuttavan paloauton sivustoilla. Neljän auton ja niiden kyytiin ehtineiden tai rinnalla juosseiden sammuttajien kiireinen vetäytyminen onnistui haavereitta ja yksiköt ryhmittivät katkaisemaan palon

Palokunta on perääntynyt valtatie 2:lle. Liekkimeri, joka massiivisena kohoaa kymmenien metrien korkeuteen, on hetki aiemmin ylittänyt valtatie (savut oikeanpuoleisen paloauton takana).

valtatie kahdelle.

Kameran kellopäivyri kertoo vetäytymisen tapahtuneen klo 14.01. Muutaman minuutin kulluttua yksiköt olivat valtatiellä. Juuri ja juuri jonkinlaiseen kuntoon saatu sammutusrintama ei kyennyt estämään paloa, joka juuri silloin lie ollut voimakkaimmillaan. Tuuli ja palon oma energia sekä otollinen nuori mäntymetsikkö runsaine ja rutikuivine aluskasvillisuuksineen muodostivat kokonaisuuden, joka loikkautti palon yli ja ohi palokuntien.

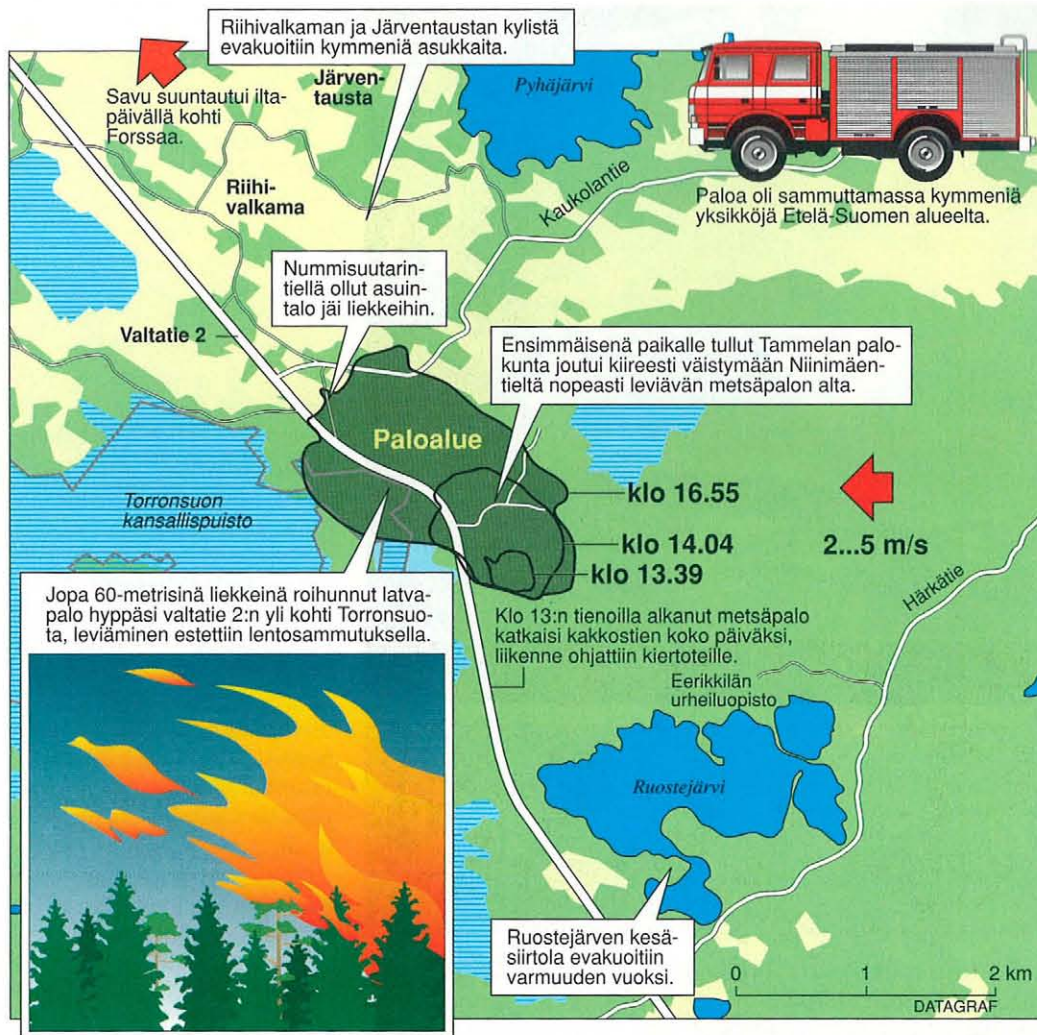
“Puut molemmin puolin taipuivat toisiaan kohti. Palokaa-sut tekivät temppujaan: valtatie ikäänkuin paloi, kun palokaa-sut lieskahtivat tuleen valtatie-pinnalla. Säiliöyksikkömme ehti alta pois viime tipassa“, muiste-li Hirsimäki näkemäänsä.

Sammuuttajia lisää

Metsäpalon ensimmäinen savuhavainto tavoitti palokun-nat 13.03. Kuuropiilo kesti niin kauan, että palo löytyi 32 mi-nuuttia myöhemmin. Valtatie-n yli palo palo loikkasi kello 14.03.

Palopäällikkö Hirsimäki oli käskyttänyt aluelähdön klo 13.39. Hieman myöhemmin hän oli määrännyt hälyttämään yksiköitä kaikista Tammelan naa-purikunnista.

Uusia yksiköitä saapui pai-kalle. Niitä ryhmitettiin eri kais-toille. Viestiyhteydet sujuivat hyvin. NMT ja GSM ovat tuo-neet viestikenttään oman tervetulleen lisämausteensa. Hirsi-mäki kertoi esimerkin: “Eerikkä-län laitosmies oli käyntimme jäl-keen lähtenyt tutkimaan maas-toa metsäautoteitä pitkin. Hän osui palon itäiseen ääripäähän ja soitti sieltä matkapuhelimella. Hän oli vaatinut hätäkeskusta antamaan minun numeroni. Näin tapahtui ja hän kertoi mi-nulle yksityiskohtaisesti tilan-teen sillä alueella. Opastimme yksiköitä paikkaan, jossa hän

hehtaaria.

Lietelantavaunuja ja kilometreittäin letkuja

Viranomaisten lisäksi alueen metsänomistajat ja kylänmiehet osallistuiivat sammutustöihin. Suuri apu oli kymmenestä lietelantavaunusta, joilla kasteltiin paloalueen reunoja sekä peltoilla säteilylämmöstä syntyneitä palopesäkkeitä, jotka saattoivat olla yli 200 m:n päässä varsinaisen paloalueen reunasta.

Kaikkiaan paloletkua palokunnat käyttivät noin 25 km. Niitä pestiin viikon ajan Tammelan, Forssan ja Hämeenlinnan paloasemilla. Viimeiset letkut paloalueelta "löydettiin" 28.6.

Laajat evakuoinnit

Alueradion kautta oli luettu ensimmäinen pelastuspalvelutiedotus 14.19. Asukkaita kehoitettiin siirtymään vaara-alueelta suojaan.

Poliisi oli ryhtynyt laajaan operaatioon. Se kykeni rekrytoimaan alueelle kaikkiaan 42 miestä. Osa huolehti liikenteestä, osa kierteli lähitienoon asunnot. Evakuoiminen onnistui hyvin, eikä kukaan saanut vammoja, vaikka jotkut perisuomalaiseen tapaan olivat varsin halluttomia lähtemään kodistaan.

Viisi vuorokautta

Sammutustyöt jatkuivat katkeamatta lauantaihin 14.6. klo 2.00 asti, jolloin alueelle osui hartaasti toivottu vesisade, noin 10 mm.

Pieniä palopesäkkeitä käytiin sammuttamassa vielä kahtena seuraavana päivänä. Maanantaina 16. kesäkuuta, tasan viikko palon alkamisen jälkeen, alueen kasteli voimakas ja pitkäaikainen sade (n. 50 mm), jonka päätyttyä ei enää palopesäkkeitä löytynyt.

Yksikköjä yhdeksältä yt-alueelta

Sammutustöihin osallistui 9.6. seuraavat palokunnat: Tammelan palolaitos, Teuron, Portaan, Susikkaan VPK:t ja Aluevarikon palokunta Tammelasta, Forssan palolaitos ja VPK, Matkun ja Suonpään VPK:t Forssasta, Humppilasta palolaitos, Jokioisten palolaitos ja VPK ja

Piirroskuva paloalueesta ja sen ympäristöstä.

oli vastassa. Näin saimme olennaisen nurkan haltuumme."

Johtokeskus perustetaan

Yksiköitä saapui jatkuvasti lisää. Johtokeskuksen perustaminen oli käynyt välttämättömäksi. Paikaksi Hirsimäki valitsi Riihivalkaman koulun, minkä kautta yksiköt ohjattiin kohtiisiin.

Yleisjohto oli Tammelan palopäällikkö Eino Hirsimäellä. Kaistajohtajina toimivat Tammelan P3 palokunnanpäällikkö **Eino Rauhaniemi**, Jokioisten palopäällikkö **Seppo Virta**, Forssan palomestari **Timo Stork** ja palo esimies **Jarmo Paunila**, Ypäjän palopäällikkö **Jyrki Lehtiö**, Someron palomestari **Aimo Pohjanranta** ja Karkkilan palomies **Erkki Rantala**.

Forssan yhteistoiminta-alueen aluepalopäällikkö **Ensio Jokinen** oli palon sattuessa lomamatkalla. Hämeenlinnan aluepalopäällikkö **Jouko Allin-niemi** saapui palokuntansa yksiköiden mukana paikalle ja

osallistui johtokeskustyöskentelyyn yhdessä palomestarinsa **Heikki Seppälän** kanssa.

Koptereilla kohdepommituksia

Ensimmäisenä helikopterina paikalle ehti rajavartiolaitoksen Agusta Bell Helsingistä. Se ryhtyi vesipommitukseen Ypäjän Jyrki Lehtiön opastamana. Seuraavassa vaiheessa paikalle ehti rajavartiolaitoksen Super

"Tuolta tien reunasta se ryntäsi vastaan", sammutustyönjohtaja, Tammelan palopäällikkö Eino Hirsimäki näyttää Forssan yhteistoiminta-alueen aluepalopäällikkö Ensio Jokiselle.

“Välillä näytti, että valtatie olisi tulossa. Palokaasut lieskahtelivat kuuman asfaltin päällä ja säiliöautomme sai pitää kiirettä, että ehti siirtyä alta uusiin aseisiin”, kuvan ottanut Eino Hirsimäki kertoo.

Kuva kertoo metsäpalon oikullisuudesta. Vasemmalla edessä oleva tuhkakasa jäi upouudesta hirsisaunasta, takana kivijalkaan palanut päärakennus mutta oikealla täysin säästynyt piharakennus.

Näin palaa metsä. Aluskasvillisuus palaa tyystiin, puista rungot hiiltävät ja lehvästöt palavat pääsääntöisesti kokonaan. Toisaalta maastokohdista riippuen palo voi myös “armahtaa” (vrt. edellinen kuva).

Kuuman VPK Jokioisista, Ypäjältä palolaitos, Hämeenlinnan palolaitos ja VPK, Idänpään ja ymp. sekä läntinen VPK Hämeenlinnasta, Tarinmaan VPK Janakkalasta, Rengon ja Tuuloksen palolaitokset, Someron palolaitos ja Somerniemen VPK, Nummen ja Pusulan VPK:t Nummi-Pusulasta, Tuorilan ja Haaviston VPK:t Karkkilasta.

Seuraavina päivinä yksiköitä “jälkisammutuksessa” oli vielä Hattulasta, Kalvolasta, Lopelta, Hauholta, Loimaalta, Urjalasta, Alastarolta, Punkalaitumelta, Kuusjoelta ja Koski TL:stä.

Metsäpalon sammutus oli oiva esimerkki palokuntien laajasta operatiivisesta yhteistoiminnasta, jolla on pitkät perinteet ilman lakeja ja määräyksiäkin. Syttymispäivänä paikalla oli yksiköitä Forssan, Hämeenlinnan, Salon ja Lohjan yhteistoiminta-alueilta, seuraavina päivinä vielä Riihimäen, Loimaan, Toijalan, Huittisten ja Turun yt-alueilta. Palokuntia oli siten peräti yhdeksältä eri yhteistoiminta-alueelta, liekö ennätys alallaan Kokkolan ja Porvoon säiliöpalot pois lukien?

Sammutustyö on tuonut kiitosta palokunnille. Metsäviranomaiset ja monet muut tilanteeseen tutustuneet ovat ihmetelleet, miten palo on onnistuttu rajoittamaan niin hyvin kuin tapahtui.

“Etupainotteinen hälyttäminen, oikeaksi osoittautuneet rajoituslinjat ja palokuntien hyvä yhteistyö, siinä päällimmäiset syyt”, palopäällikkö Hirsimäki kirjaa.

Tulimyrsky?

Massiivisena latvapalona etenevä metsäpalo on harvinaisuus. Tammelan tapaukselle on esitetty syyksi tulimyrsky, joka olisi syntynyt kahden palorintaman yhtymisestä ison hiekkakuopan molemminpuolisen kiertämisen jälkeen. Sen jälkeen maasto vielä sopivasti kohosi loivana rinteenä.

Palon alta peräännyttämään joutuneet palomiehet arvioivat liekkirintaman etenemisen olleen aluksi mittaluokkaa metrejä sekunnissa. Hyvä kun autoineen ehtivät alta pois. Osa kalustoa oli pakko jättää niille sijoilleen tulen saaliiksi.